

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. -- kr.
za pol leta . . . 5 " -- "
za četrta leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrta leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo v Hilšerjevi ulici
št. 6.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Andrassy v delegacijah.

Pod tem naslovom smo pisali članek, ko je Andrassy zahteval šestdeset milijonov. Takrat ni hotel povedati, zakaj bo ta denar potreboval, in le zato so mu ga dovolili, ker so mislili, da se morda pripravljamo za vojsko proti Rusom. Med tem smo zasedli Bosno, in ravno tega Andrassy ustavoverci ne odpusté, da je denar porabil za to zasedenje, o katerem nikdar niso hoteli nič slišati.

Zdaj hoče Andrassy zopet denarja, ustavoverci pa mu ga hočejo odreči, in zakaj? Znani njih vodja Herbst je govoril tako, da je zasedenje Bosne notranja reč, da tedaj spada pod oblast državnega zbora. Enako hoče tudi, da je berlinski kongres notranja reč, in da ga mora državni zbor odobriti. Andrassy pa pravi, da je berlinski shod sklepanje miru, zasedenje Bosne pa vojska; o miru in vojski pa ima sam cesar odločevati, tedaj vse to ne spada pred državni zbor.

Ustavaki pa zopet pravijo, da nismo bili z nikomur v vojski, da zasedenje Bosne ni bila vojska. Vsak lahko razvidi, da je berlinski mir za nas vnanja stvar, in da nihče razun cesarja in Andrassyja nema o tej reči nič govoriti. Smešno bi tudi bilo, ko bi hotel naš državni zbor to kritizirati ali celo zavreči, kar so zastopniki vseh vladarjev v Berlinu podpisali.

Zaradi Bosne pa je tako, da naj bo zunanja ali notranja zadeva, denarja, kar ga je že izdanega, ne moremo več nazaj dobiti, vojaki pa tudi ne morejo brez živeža biti, tedaj morajo delegacije potrebni denar dovoliti, ali hočejo ali pa ne.

Nasprotovanje ustavoverne stranke ne bode imelo nobenega vspeha, k večem si bodo sami

tla izpodkopali. Vsi narodi Avstrije se čudijo nad modrostjo naših Herbstov, ki imajo tako malo rodoljublja, da hočejo kar tako tje vreči, kar so naši vojaki s tolikim trpljenjem in s svojo krvjo pridobili.

Še Nemci sami zabavljajo nad svojimi poslanci, in kako mislijo prosti ljudje o tem, nam kaže „Kikeriki“, ki dr. Herbstu in druge prvake ustavoverne stranke v vsaki številki smeši in grdi zaradi politike o Bosni.

Zato menda Andrassyju ne bo težko, premagati nasprotje ustavovercev in tudi madjarskih levičnjakov, in kakor vsako leto, tako bode tudi letos Andrassy vse dobil, kar potrebuje in kar bo zahteval.

Pred poslanci v delegacijah ima tedaj Andrassy pač lahko stanje, toliko težji pa je njegov položaj nasproti tujim vladam. Če z Rusom gre, držita ga Bizmark in Gorčakov vsak pod eno pazduho, in on mora hoditi, kakor ona dva hočeta, „mit gebundener marschroute“, kakor je sam rekel. Ako gre pa z Angležem, podá se v velike nevarnosti. Kakor zdaj podoba kaže, smo bolj v angležkem vetru, in naravno tedaj rastemo tudi v ljubezni do Turkov. Kam bo nas taka politika pripeljala, smo že dostikrat do sitega razpravljali, zato hočemo le še dogodkov počakati. Andrassy v delegacijah pač vedno misli na vojsko v Afganistanu, ker se je bati, da se bo iz te razvila zmešnjava in morda velika mednarodna vojska. Da imajo Angleži v Aziji opraviti, to nemškutarjem in drugim turškim prijateljem veliko preglavic dela, ker zdaj ni koga, da bi Turka branil, in Turek bo pomoči v kratkem času silno potreboval. Bolgari in Grki so že pripravljani za spomlad. Pravica se bo skazala.

Krvavi odmev.

Sovraštva proti Rusiji kipeči govor, — piše Olomuški, „Našinec“, — kojega je imel poljski poslanec Hausner pri adresnej debati v zbornici poslancev državnega zbora in za kojega je prejel toliko hvale od strani vstavoverne, našel je krvavi odmev v glavnem mestu Galicije — v Lvovu. Ako že Nemci ne varujejo kadila govorniku, ki je izvel vstavoverno stranko iz puščave, kamor je zašla, s svojo, adreso, kako bo molčala politično nezrela, akademična mladež, občutljiva za vtise, ki bi imeli provzročiti in odeti z domovinskim plaščem samopašna čuvstva, namerjena vrh tega proti glavnemu prijatelju naroda!

Hausner gromel je navdušenimi besedami proti Ruskej, povzdigovaje Turško, kjer so dobili vsi poljski nepokojneži doslej varno zatočišče pri osnovanju svojih nakan nasproti Ruskej. Govor Hausnerjev smatrajo zvanaj Poljske meje kot političen čin in istinito samo to, da je Hausner Poljak, zadrževalo je vstavoverne Nemce od ovacij, koje bi mu bili sicer gotovo prinesli. Česar si toraj ni pridobil na Dunaji, hotelo mu je učiniti dijaštvo Lvovsko, h kojemu se je pridružila tudi ona vrsta ljudi, ki iz vsacega dogodjaja hoté učiniti demonstracijo. Baklada osnovana na čast Hausnerju, povrnivšemu se v Lvov, bila je omejena po policiji in ondaj je tekla na obeh straneh kri; nekateri bili so še celo smrtno ranjeni.

Krivdo žalostne te istine nalagajo sedaj na namena policije, češ, da se je ona tako nekrivično in surovo obnašala. Ni nam v misli braniti policijo pred takim natolcevanjem; vsaj oni dogodek tako ni dosti jasno objavljen, da bi se moglo nepristransko soditi,

Iz dobe trpenja.

Probudilo se je jutranje solnce na vzhodu, ter posijalo je na najviše vrhove gor, vijočih se ob pobrežji reke Neretve. Jesenski vetrček igral se je z ovenelim vrbovim listjem, kojega je ležalo že mnogo ob bregu rekinem; samo časi zamajal je nekatere travine bilke, ter otresel jim hladno roso na črno zemljo Bosensko mej bobnenjem valov šumeče reke. Ali pač vedó ti valovi, zakaj tako jezno bučé in šumé? — odnesli so že mnogo, mnogo — kapljic nedolžne krvi ubogih kristijanov...

Kedaj vendar pomine doba robstva in divjega pritiska nesrečne „raje“! Zakaj se zatiralci, begočemu letu enako ne poberó iz blagoslovljene zemlje slovanske! —

Zopet bobné valovi Neretve, ali bučanje današnje je drugače; kaže se v njem bol nemešan z radostjo. Danes videli so zopet prvokrat čez dolgo časa maščevalce okrutnega vladarstva turškega — hrabre hajduke. Tamo na onih gričih zalesketalo se je v žaru jutranjega solca bridko jeklo in za jeklom pokazali so

se hrabri junaci s ponosito gorečnostjo v srce za sveto reč. Vzradovali so se zopet ti valovi, kajti trije jezdecí brodarili so se na uno stran, da bi pogledali nasprotno bregovje.

Razšli so se. Nikjer ni žive duše. Kakor za znamenje svojim drugom in bratom na onem bregu, poskočijo s konj, privežejo iskre vrance k nagnjitim vrbam. V nekoliko trenutkih poležejo se po razgrnjenih plaščih počivajoči po trudečej ježi ponóčneje.

„Vendar, bratje, lepa je zemlja ta očevinska Bosna. Škoda, da se je tu pogubljeni črv tako dolgo zažiral v njo...“

„Morda se še dolgo šopiri v njenih obitih... Prisegam Bogu...“

„Tiho! Ne govorite! Nismo sedaj preveč varni. Zdi se mi, da...“

„Kaj je to? Slišite-li?“

„Neke glase slišim, mislim da bo tamo v lesu na holmcu!“

„Tiho!“ Ali takoj na to poprimejo trije jezdecí za orožje, ter gledajo v ono stran, od koder se razlega glas. Kmalu pa spoznajo, da je to pastir, ki poganja nekoliko ovcá iz holma

v dolino, ter se pri tem poslu igra na „kavalo“ (ovčarska piščalka na Balkanu) pesen turobno, žalostno.

Hajduki pazljivo poslušajo sočutno, žalostno pesen.

Čez malo časa sedeli so zopet na svojih plaščih, ali ne več sami: v sredi mej njimi bil je pastir, sivolas starček. Soznanil in sprijaznil se je s hajduki takoj; vsaj je vedel, da se v njih preliva zvesta krščanska kri, da so maščevalci turških okrutnosti.

„Moja deca“, dejal je sivolasi starček, „mladosti mi je bila grozni sanj, moška starost grozna istina, sedaj pa žalostni spomin.“

Rodil sem se nedaleč od Vrbiče pri Slivnu. Otec moj imel je nekaj polja in nekoliko ovac, katere je gonil na bližnje vrhove past. Proti večeru vrnil se je domov v pastirsko kočó. Bil sem ondaj srečen. Mati moja — daj jej Bog večni mir — ljubila me je ko svoje oko. Povedkami in pesmami vsanjila me je v svojem naročji. Gotovo, deca, to so najblaženejša doba mojega življenja. Ali zbudila se je nesreča, in divjala je strašno.

Kedo je dal povod tako žalostnemu izidu demonstracije. Tudi nočemo opozoriti čitatelje na demonstracijo, marveč na povod, iz katerega je nastala. Ako so se sploh od strani policije godile kake nepostavnosti, pri teh ni imela opraviti kaka tuja vlada, marveč prvo besedo imela je narodna vlada poljska. Vsaj je kolikor vemo vsaj javna pravica v rokah domačih, v rokah poljskih.

Kar je provzročilo demonstracijo lvovsko, je ono, kar se kakor črna nit vleče po vsem govoru Hausnerjevem — to je sovraštvo do Rusije, ki je dosegla v državnem zboru svojo sankcijo. Prvi povod surovosti lvovskih je ona stranka, ki je, odobrujoč napade Hausnerjeve na Rusijo oživila dremajoče nade v mladinsko neizkušenih mislih na propad Rusije; imajo močno večino v parlamentu dala ji je sankcijo. Mladina je, videč, da se najmočnejša avstrijska plemena v sedanjem trenutku, namreč Nemeč in Madjar skušata tako rekoč prekositi v izjavah „prijateljskega“ mišljenja proti Rusiji mislila, da je prišel trenotek, ko se imajo sanji o kaznovanju mogočne Rusije in obnovljenji Poljske vresničiti, ne gledé na modro obnašanje, kakor so ga pokazali ostali poljski poslanci v državnem zboru, ko je Hausner zažgal streho ruskemu sosedu. Tudi oni ne ljubijo Rusije, a vendar se niso dali zajeti po govoru Hausnerja; ravno nasprotno, oni kakor dobri in previdni politiki, ki gledajo izid, so ga zavrgli. Oni dobro vedo, da od besede do dejanja je daleč in če ne nasleduje razžaluječ in pozivajoč besedi čin, da je bilo to samo brezkoristno blebetanje. Nemcem ne škodi, ako ploskajo rusosovražnim govorom, ali ko bi jih kedo prijel za besedo rekoč: Pojdite nad Rusa in pomagajte nam ga pregnati in Poljsko obnoviti, bi si gotova dvakrat premislili. Ker je pa temu tako, čemu dražiti Rusa in napadati stan poljskih sodrugov na Ruskem. Ruski Poljaki bodo gotovo govor Hausnerjev, kakor tudi lvovsko demonstracijo hudo občutili. Ako so imeli te namere, so jih dosegli, sicer pa ostane vse pri starem. Škoda, da Tisza ni poprej imel svojega govora o okupaciji v parlamentu ogerskem, potem bi se bile morda ohladile razgrete glave lvovskih sanjačev.

Tudi Madjari ne gledajo s prijaznim očesom Rusa; to so pokazali že večkratne demonstracije ogerskega ljudstva in sam Tisza je djal: mi bi ga morda v vojski premagali,

ali uučiti ga je nemogoče. Vojska ž njim bitoraj ne imela družih posledic, nego da bi se v enem ogromnem narodu vkoreninilo neugasljivo sovraštvo proti nam. „Pojdite toraj“, moramo reči Poljakom in mnogo drugim politikom avstrijskim, in učite se od Madjarov politiko. Učite se računati z istinitimi faktorji in ne pečajte se z varljivimi sanjami in dospeli boste do tje, kamor je dospel narodek, stoječ v sredi tujega življa, še nedavno pozabljen, a dandanes zapovedujoč v avstrijski državi.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 29. novembra.

V Delegaciji je zmagal dr. Herbst. Grof Andrassy je najprej prosil, da naj delegacija obravnava o Herbstovem predlogu za par dni odloži, ker jo mora v pretres vzeti tudi ministerski svet; ko je pa včeraj dotična reč prišla na vrsto, umaknil je Andrassy svoj predlog o dodatnem kreditu za l. 1878. Zmaga dr. Herbst v delegaciji zbudila je v ogerski zbornici medlevičarji neizmerno veselje. Zagrizeni nasprotnik avstrijske monarhije, Albert Nemeth, preslavljal je proračunski odsek, drugi zagrizeni protivnik Daniel Iranyi pa je z močnim glasom v zbornici zakričal: Eljen — živio — Herbst in skrajni levičarji so mu gromovito pritrjevali. Najboljše pojasnilo ravnanja Herbstovega in njegove stranke je pač to, da mu hvalo pojo možje, kateri očitno delajo na razpad avstrijskega cesarstva!

Ogerska zbornica je z 202 glasovi proti 180 sprejela adreso. Hrvatski poslanci so proti glasovali. Vladina stranka se je tedaj že jako skrčila in zna že skoraj priti v manjšino. Nekateri poslanci te stranke so dobili žugalna pisma od neke „lge“ — zaveze, ki jim preti, da jih bodo z bombami ali petardami vničila, če bodo še dalje podpirali vlado. Res so neko petardo 24. t. m. zvečer vrgli pod okno tistega poslopja, kjer je liberalni klub zboroval, kar pa poslancev ni posebno motilo. Omenjena pisma so izročili policiji.

Bohenski upravi poroča „Bohemia“, da se za zdaj še ne bo predložila državnemu zboru v pretres, ker je še ni zrela za rešitev. To potrjuje tudi „N. fr. Presse“, ki poroča, da je Filipovič na povelje cesarjevo izdelal osnovo ter jo poslal na Dunaj, o kateri

pa se ne ve, kaj da je z njo. Med tem pa je komisija za bosenske zadeve odločila poseben odsek, ki skrbi za rešitev bosenskih zadev. Če nastanejo različna mnenja, odloči ministerski svet.

Iz Livna poroča zaderski „Narodni List“, da tam sedaj biva najlepši red. Županu stoji na strani 14 svetovalcev, 7 turkov, 4 katoličani in 3 grki, ki skrbe za red in mir. Turki so postali krotki kakor jagneta in se veselé lepega miru. Na občinski hiši poleg cesarske zastave vihra tudi trobojna slovanska. Posebno priljubljen je bil v Livnu nadvojvoda Janez Salvator, in prebivalstvo je pretakalo solze, ko se je zarad bolehnosti poslovil od ondot; pred odhodom je izročil županu 60 cekinov za mestne potrebe, 20 cekinov za katoliško, 20 za grško in 20 za turško šolo. Dasi ravno je bil prepovedal pri odhodu vse slavnosti, prišlo je ljudstvo s kakimi 20 narodnimi zastavami in nekteri gospodje so ga spremlili do Bili-Briga, nekteri do Sinja, nekteri pa celo do Šplita. — Gostila in kavarna je v Livnu okoli 80.

Vnanje države.

Na Italijanskem se kažejo čedalje večji neredi in listi poročajo iz raznih krajev o umorih, o katerih se pa ne vé, so bili dovršeni iz političnih ali osebnih namenov. Italija imela je radikalno ali najslobodnejšo vlado, zdaj pa ministra Cairoli in Zanardelli, ki sta prej preslavljala svobodo, povdarjata potrebo izjemnih postav.

Rumunska zbornica bila je 27. t. m. od kneza odprta, ki je v svojem prestolnem govoru napovedal predlog o enakopravnosti judov z drugimi prebivalci, ker dosedanje določbe o tej zadevi niso več primerne napredku časa. — Dobrudža se je razdelila v 3 okraje: Tulča, Küstendže, Silistria. Župani zamorejo postati Grki, katoličani in muhamedani, kakoršna je večina prebivalcev. Vsakih 14 dni imajo okrajni glavarji poročati, ktere vredbe ali premembe da bi bile potrebne. Dosedanje pravice in navade se imajo spoštovati. Prebivalstvo je komisijo, ki ima deželo prevzeti v oskrbovanje, povsod sprejelo z največo navdušenostjo.

Angleška vojna v Afganistanu neki srečno napreduje in je dobila Kibersko sotesko že popolnoma v svojo last. Preden so Angleži prišli v Dako, so Momundi, ki so bili dozdej

Nekdo, odpusti mu Bog oni greh, nalagal je ago v Slivnu, da moj oče podpira hajduke kruham in sirom.

Hudobni aga je verjel ter zažugal osveto.

Nekega jasnega poletnega večera sedel sem s svojo materjo na pragu naše kočé. Tu se pokažejo v črnej megli od Vrbice sim jezdec, ki so obrnjeni proti naši kočé... Mati moja se stresne, ter me pritisne krčevito na svoje prsi — slutila je, da to ne pomeni nič dobrega. Ravno takrat povrnil se je tudi oče s svojo čedo proti domu... Kaj se je dalje zgodilo, ne vém! Ali še sedaj slišim divji krik, vmes pa žalostno vzdihanje in ječanje okolo zastarele kočé.

Ko sem se zavedel, nisem več videl okolo sebe milih roditeljev. Bil sem pri sosedu v Vrbnju, katera me je boje našla polu mrtvega kraj ceste pred Vrbnjem. Na moja vprašanja mi je starka med jokanjem samo kaj malega povedala, toliko vendar še vem, da je kazala gosti dim, ki se je valil od tam, kjer je bil krov naše hiše. Valil se je kviško, ko da bi klical na maščevanje...“

Solze polijó starčeka in plač pretrga, njegovo nadaljno pripovedovanje.

„Od one dobe bil sem nesrečen tako dolgo, dokler sem vzrastel toliko močan, da mi je bilo mogoče pogorelo očetovo hišo zopet prenoviti. Takrat se mi je zdelo, da me iz nova obdaja duh dobrega očeta in skrbljive matere...“

Čas je tekal, in z njim opomogel sem si tudi jaz toliko, da sem lahko mnogo posejal, rastline sadil po očetovskem polji in nekoliko ovcá sem si kupil. Bog mi je delo blagoslovil. Muogokrat uničili so mi Turki bogato žetev, čestokrat odvedli so mi siloma ovce iz hleva. Vendar ona brezkončna ljubezen, ki biva gori nad tem modrim otokom, blagoslovila me je tolikanj bolj pri delu.

Minula so zopet leta. Jaz sem si prived pod otcovsko streho nevesto — mlado Bolgarko, dobro kristijano. Bog me je obdaril z dvema otrokoma: starša bila je hčer, mlajši pa sin. Moja radost priklopela je na vrhunec. Delal sem ko črna živina, in to, da bi nasitil lačne Turke, ki so kakor gladni volkovi udarjali na mojo kočó. Leta so bežala. Hčerka razvila se

je enako pomladanskej roži, sinek vzrasel je čvrst junak. Nikdar ne pozabim onih časov, ko sem na večer vrnivši se iz dela sedeval pred hišo v krogu svojih ljubih otrok, prijazne svoje ženke. Bili so to blaženi časi...“

Starec zopet obmolči za nekaj časa, zrèč ovenelo travo. Oko se mu bliska čudno — ogajevito; vzdihlje spusti se mu iz prsi — bila je v njem bolest, pomešana s spominom na blago prošlo dobo.

„Ali ni mi bilo dano,“ tako je nadaljeval starec, živeti dolgo v blaženem krogu mile rodbine. Slišite li, kako ta roka tamo mej skalami buči?... Tako, ravno tako je zahreščalo neko noč okoli moje hiše. Komaj sem se prebudil, — že so žvižgale svinčenke okoli mirne kočé. Ni preteklo četrt ure, in že so me gnali Turki z rodbino proti Slivnu.

„Kačja kri — gadje pleme“, s takimi izrazi pitali so nas celo pot...“

In zopet obmolči starec. Gorka solza udere se mu po razbrzdanem obličji. V Slivnu zaprli so nas v smrdljivo jamo. Ni se še zdanilo, ko so odvedli ženo in hčer na kraj sramote...“

pod oblastjo afganistanskega kralja ali emira, mesto oropali, potem pa so se pridružili Angležem, da se maščujejo nad svojimi dosedanjimi gospodovalci. Afganci so neki prav zelo preplašeni in se umikajo v velikem neredu pred Angleži, katerih oddelek se pomiče proti jako vtrjeni trdnjavi Kurum. Angleži se silno radujejo zaradi srečne vojske, vendar je ta radost še nekoliko prerana. L. 1839 so bili prišli že v glavno mesto Kabul, pa po zimi l. 1842 so bili prisiljeni bežati iz dežele in med potjo so vsi vojaki poginili razun enega samega zdravnika.

Turčija se hoče z Grki in Črnogorci porazumeti. Sultan bo menda že skoraj spoznal, da je zanj boljše v miru in prijaznosti živeti z mogočno Rusijo, kakor pa poslušati nasvete samopridne Angleške, ki povsod išče le svojih lastnih koristi.

Izvirni dopisi.

Od Soče, 26. novembra. (Zmešanaj pojmi v nraavnih načelih v sosednji Italiji; Agesilav Milano pa Passanante.) — Da je nam sosedna Italija zares dežela, kjer „laški noži“ cvetó, nam kaže zopet 17. dan novembra t. l., ko je hotel neki kuhar Passanante s kolodvora v Neapelj **) se peljajočega kralja Humberta umoriti. Skrivne družbe, kakor bivše karbonarske, tako tudi sedanje, naj se kakor koli zovejo, črtijo vse kralje že po njih načelu, ter nečejo druge vladne oblike, kakor ljudovlado ali republiko. Sicer so vse delale za edinstvo Italije in še delajo, kakor „Italija irredenta“, ki hoče celó vse raztresene in med nami Slovenci bivajoče posamezne laške drobtine Italiji pritakniti, in sicer tako, da bi s timi laškimi drobtinami tudi nas sosedne Slovence pogoltnili. Savojsko kraljevo rodbino so si zvolili za kraljevanje nad Italijo, pa le tako dolgo, dokler ne dozori vsa Italija, kakor pred za edinstvo, zdaj pa za republiko. Kakor so pred pospeševali z orožjem edinstvo narodov, tako se hočejo tudi zdaj z orožjem do republike vspeti. V ta namen pa niso Lahom nobena še tako ostudna sredstva nikdar pregrešna, in pojem krščan-

*) Bodalo, kratki meč, se sploh imenuje tudi „laški nož“, ker ga narveč v Italiji rabijo in je bil tudi tam brž ko ne znajden. Pis.

**) Neki čudni (slov. etimolog. izpeljuje besedi: Napoli iz slovenskega: Napolju, pa je grška, kar pomenja. Novomesto: (Νέα πόλις).

skih načel in zapovedi, n. pr. ne ubijaj; ne kradi, ne ropaj itd., se je med veliko omikano in neomikano množico čisto zgubil, kakor nam pričujejo vse dogodbe v Italiji od dunajskega shoda 1815 do današnjega dné. V Milanu so l. 1848 neki sprideni popovi, — kajti taki niso pravi duhovni v blagem pomenu te besede — ljudstvu celó pridigovali, češ, da kdor enega Nemca ali Avstrijanca ubije, dobi — popolnoma odpustek. (Glej Narodne novine dr. Gaja v Zagrebu l. 1848!) Neki opat Janez Ev. di Blasi v Kasinskem samostanu, ki je spisal tri debele, ogromne zvezke: „Storia del regno di Sicilia“ (Palermo 1862, 1863, 1864.) odobruje celo kraljemorstvo pritrjeva je machiavelističnemu pisatelju Castiglioniu, ki pravi: „Dobrota uničiti kralje - trinoge tolikanj koristi svetu, da kdor jo izvrši, zasluži veliko večje darilo, „kakor se katero koli kakemu človeku spodobi. Karbonarska družba *), kakor sedanja „Internazionale“ ali mednarodna družba ste si vzele to za svoje glavno načelo.

V ta namen menim, da je dobro, da se ravno zdaj tudi preteklih zgodb v bivšem neapoljskem kraljestvu spominjamo, zlasti pa one, ki se je ravno pred 20 leti tudi v Neapelju vršila. Neki mladenč iz Kalabrije, Agesilav Milano po imenu, ud karbonarske družbe, je predrzno nameraval neapoltanskega kralja Ferdinanda II. umoriti. Da bi to dosegel, se je dal prostovoljno v kraljeve vojake vrstiti in to v zameno nekega drugega tovarša domorodca in sicer v IV. peš-lovski batalijon. Ko je prišel dan 8. decembra l. 1858, posvečen neomadeževanemu spočetju Marije Device, ob katerem se je po navadi vse vojsštvo podalo v Neapelj, da je bilo pod milim nebom pri-

*) Začetek te družbe sega že v čas Joahima Murata, svaka Napoleona I., ktere ga je ta Napolitanec za kralja vsilil. Karbonarska se pa zato kliče, ker se je najpred izcimila v Abruzzah (gorah) in v Kalabriji, v kterih krajih se napravlja leto na leto velika množina oglja (carbone). Sovražila je Francoze in Joahima prav arditó, ker je bil Francoz in njih kralj. Glavno načelo jej je namreč bilo: sovražiti vse kralje in nobenega načina vladanja ne pripoznavati nego ljudovlado. Utemeljitelj te družbe je bil neki Capobianco, mož zgovornega in prepričevalnega jezika. Že o tistem času kralja Joah. Murata je napravila ta družba po Napolitanskem dveletno državljansko vojsko, da bi se omenjenega vailjenca osvobodili. Pa še le l. 1814 so ga Avstrijanci pregnali, ki pa so, Napoleona I. posnemaje, zopet vrne z malo četo v Kalabrijo, kjer ga pa v mestu Pizzo vjamejo, in vstrelé 13. oktobra 1814. Pis.

čujoče pri nekrvavi daritvi, in da so na slavo tega praznika slovesno streljali, si ogleduje tudi kralj na konju jahaje, kako marširajo njegovi vojaki, memo njega, kar stopi nagloma omenjeni Agesilav Milano iz vrste svojega memo kralja stopajočega bataljona, ter drzno in neprestrašeno mahne z bodalom na puši nasajenim proti kralju, s kterim vdarcem ga pa le lahko rani. Ker je pa z vso močjo mahnil, zgubi ravnotežje ter pade na tla; pa brž se vzdigne ter hoče prijeti zopet puško v roke, ali blizo stoječi polkovnik Latour spodbode svojega konja vanj, da pade napadnik, ktere ga primejo potem žendarmi in ga odpeljejo v ječo. Ker je bil namreč kralj v vedni nevarnosti, so bili žendarmi in briči vedno okoli njega.

Za malo dni je bil obsojen k smrti na vislice v očitni svarilni izgled, potem ko so ga v očigled vsega vojaštva slekli in sežgali vojaško obleko, ktero je imel na sebi. Angleški, francoski in laški (liberalni) časniki so posameznosti sodbe in tobožnega mučenja tega „junaškega“ (!) mladenča obširno opisovali. V laškem jeziku pa se je razširjevala med ljudstvom v neštevilnih iztisih brošurica ali knjižica pod imenom: Martirio di Agesilao Milano (Mučenstvo Agesilaa Milana.)

Kralju so tedaj še vsa mesta in kraji h srečnemu otéanju čestitali, nekteri pa se ve da le hinavsko vsled lažnjive politike, kakoršnega značaja je velik del italijanskega naroda. Zarote proti Ferdinandu II. pa le vsled tega niso jenjale, marveč so se še le prav množile, kajti Milanovi sozarotniki so že 17. istega mesca zažgali veliko zalogo smodnika na koncu vojaške ladjostaje v Neapelju, čegar strašanski tresk, ropot in razlét so napravili v bližavi velike nesreče. Kmaló potem so hotli trdnjavo Castelnuovo s podkopom v zrak zažgati, pa jim je spodletelo, zavoljo tega pa so slabo straženo ladjo Carlo III. zažgali, ki se je s takim pokom raznesla, da se je potresla cela stolica, (glavno mesto.)

Vsled tih neprestanih zarot se je kralj Ferdinand II. borbonski tako silno prestrašil, da se je kmali zaprl v trdnjavo Gaëto s svojo rodovino, obdan povsod od svojih stražnikov, da ni mogel nihče več poskusiti ga umoriti. Gotovo tako sitno stanje ni vgajalo njegovemu zdravju, zato je umrl kmalo potem 22. maja 1859, ravno ko se je začela vojna s Francijo združenega Piemonta proti Avstriji, z namenom tej odtrgati lepo lombardo-beneško kraljestvo. Kako so se pa te dogodbe l. 1859 in 1866 na korist italiskemu edinstvu vršile, je čitateljem „Slovenca“ že znano; in to tudi v ta dopis ne spada. Namenil sem namreč le pokazati, kam zabrede narod, ktere ga vodje in pisatelji ne spoštujejo načel krščanske vere. Napadnike kraljev in morivce so laški „patrioti“ — rodoljubi — in njihovi pisatelji javno proslavljali kot neke čudne vrste mučenike rekoč: „Kdor umrje za domovino, je že prav in dolgo živel.“ Je-li tedaj čudno, ako menijo tudi sedanji laški republikani, ki sovražijo kralje in vladarje, in kterim ni liberalna ustava Italije še dovolj liberalna, da se sme kralja Humberta odstraniti? Saj je to logični nasledek liberalnih nauk, kterih se italijanska mladina v istih državnih brezvrskih šolah nasrka. Pred je treba vzrok odstraniti, in boljšo versko odgojo mladeži dajati, drugače ni mogoče socialne hidre — pošasti — zatreti. Sicer je gósló nove italske države: svobodna cerkev v svobodni državi, à v istini je cerkev le sužnja v svobodni državi, dokler je glavni sv. cerkve jetnik v Vatikanu.

Srečna Italija! Pred je pogrešala edinstvo,

Ni zašlo solnce za gorami in tudi ljubeč sin je bil odtrgan iz očetovskega naročja...

Curkom jamejo sedaj liti starcu solze iz oči — revež ne more v tako bolnem stanu dalje pripovedovati. Žalostni junaci bili so bridko zadeti.

„Nečem vam, deca, nadalje pripovedovati, — manjka mi besed. To ve samo oni, kateremu je znana naša osoda... Konečno posrečilo se mi je pobegniti iz ječe. Zapustil sem ono proketo mesto, in naselil sem se tu na bregu Neretve...“ In na novo zalijó solze oko starcu — pripovedovalcu.

A glej, nekaj je zašumelo v lesu na onej strani. — To ni bil tihi pastir s svojo žalostno pesnijo. Bili so to krvoloki, hlepeči po krvi. V divjem kriku pomikajo se na to stran. Čez malo časa nastane boj. Hajduki branijo se enako levom. Valovi Neretve zabučali so divje, ko da bi to ne bili valovi, marveč bratje napadenih, ki so se po reki poganjali, da prihité na pomoč...

„Solnce prešlo je poludne; njegovi žarki

osvetali so se v divjih valovih Neretve, napojene krvjo človeško.

Bilo je po bitki.

Simo in tamo ležali so mrtvaci; časi vjel se je zad ji vzdihljaj umirajočega s šapotanjem mimo plavajočih valov. Pod vrbami bilo je največ trupel.

Nad enim truplom slonel je turški aga, čisteč iz politega obraza kri...

„Prebudi se oče“, govoril je aga, „odpusti nesramnemu sinu, ki je preklal tvoje prsi ne vedoč, da si to ti... a odpusti, moreš-li...? Oj mene, nesrečnega, nevrednega — jaz sem izdal otevo kri, izdal svojo vero...“

„In utihnil je renegat.

Žalostno bilo je to svidanje, čez toliko dolgih let... „Samo enkrat še odpri oči dragi oče, da izvem, da si mi odpustil, oče... vpil je aga — sin.

Ali ni se ganilo truplo mrtvecevo, niso zašepetale več njegove ustnice, govorili pa so mesto njih divji valovi razljutene Neretve.

Iz Češčine prevel Krilan.

zdej jej ni zopet edinstvo in vladna zistema po volji.*) Koliko se ni prelilo za skrpanje edinstva krvi, napravilo puntov, vojsk, drugih hudodelstev in političnih umorov, — ktere so pa laški „patrioti“ imeli le za narodne junaške čine in čednosti, to je znano le zgodovinarjem, ki bolj natanjčno opisujejo dogodke na italjanskem polutoku zlasti od l. 1815 do današnjega dne. Vse znamenja kažejo, da pretijo po čudnih nenaravnih činih in dogodbah zedinjeni Italiji še krvave prekucije. Pred so se ptujci za njo borili ter je bila vedno „jabelko svade“, (Zankapfel), odsihmal pa se bodo njeni lastni sinovi zastran vladne oblike krvavo pipali. Poskus kraljemorstva 17. t. m. v Neapeljnu pa Orsinove bombe v Florenci istega dne zvečer zastran spodletelega umora, so žalostna predznamenja, da v Italiji ne bo dolgo še miru, marveč da se krvavi boji še le prav pripravljajo „Chi vivra vedera,“ pravi Italijan, t. j. kdor bo živel, bo videl. Jaz pa trdim, da pravost in krščanska odgoja ste stalni temelj državam!

Domače novice.

V Ljubljani 30. novembra.

(Mestni odbor) ima danes popoldne ob 5 uri javno sejo, pri kateri bodo na vrsto prišle zadnjič odložene reči.

Častitemu gospodu

dr. Janezu Bleiweis-u

poklanja čitalnica na Vrhniki,

zložil

Josip Prosén.

Dokaj Si se za národ trudil;
Donel je daleko Tvoj glas,
Da duh njegov bi se probudil —
In lepši mu nastopil čas.

Uslišani so Tvoji glasi:
Nebó se več nam ne temni, —
Prišli nam srečnejši so časi,
Ki sam doživel Si jih Ti!

Ponosno národ tujca gleda,
Pred kojim klanjal je glavó, —
In svetih se pravc zaveda,
Ki dalo mu jih je nebó.

Za vse, kar stvoril Si za národ,
Boreč, trpeč le v prid njegov,
Še pomnil naroda bo zárod,
In lil na grob ti blagoslov.

Vže zdaj hvaležni narod peva
Ti slavo, naš voditelj Ti!
A tudi z Vrhnike odmeva:
„Naš Oče Bleiweis naj živi!“

(Pred porotno sodnijo) stali so 25. t. m. Jakob Landler, Janez Markus in Jožef Glanz vsi iz Ogerskega, ktere je bila naša policija o binškoštih, ko se je peljal poseben vlak v Postojno in Trst, vjela na kolodvoru, ker so bili v sumu, da so nekemu popotniku Nacetu Büchlerju med potjo vkradli 530 gld. Zatoženci, ktere so zagovarjali dr. Zarnik, dr. Moše in Brolih, so sicer tajili, a našli so prj njih veliko denarjev, o kterih niso mogli povedati, od kod da jih imajo, in lovili so se v svojih besedah tako zlo, da jih je sodnija z 11 glasovi spoznala krive in so bili obsojeni Landler na 8, Markus na 7, Glanz pa na 6 let težke ječe in k povrnitvi stroškov pa storjene škode. 2. decembra bode pred porotniki stal Jožef Kocman zarad tatvine, in Jožef Kaučič zarad goljufije; 3. dec. pa Paul Hribar z 20 tovarši zarad ponarejevanja denarnih pisem.

*) Akoravno je Italija ena naj bolj liberalnih držav, v marsičem zlo preliberalna, kakor znamo! Pis.

Vabilo na naročbo.

Dr. Bleiweis-ova

svečanost,

spisal in sestavil po stenografskih svojih bilježkih

Ant. Bezenšek

s pomočjo

prof. dr. Celestina v Zagrebu.

To bode naslov knjige, ki se bode izdala, ako se oglasi dovoljno naročnikov, po uredništvu „Jugoslav. Stenografa“, ter bo imela točen spis te velike narodne svečanosti, ki se je vršila v slavo našega očeta pod geslom: **Slovenci in Hrvati složimo se!** Zadrževala bo ta knjiga vse govore, ki so se pri tej priliki govorili po stenografskih virih, vse telegrame, ki so došli, in tudi sliko dra. Bleiweisa. — Cena jej bo okoli 50 novč.

Kdor si želi knjigo nabaviti, naj se oglasi pri uredništvu „Jugosl. Stenografa“ v Zagrebu čim prej mogoče, ker knjiga se bode — ako se oglasi dovoljno naročnikov — tiskala precej, tako da bo v decembru t. l. gotova.

Denar naj se izvoli pozneje poslati, ko bo izdanje knjige sledilo, ali pa jo bode dobil naročnik po poštnem povzetju.

Za nenaročnike bo knjiga pozneje znatno dražja.

V Zagrebu 26. novembra 1878.

Ant. Bezenšek,

urednik „Jugosl. Stenografa“
v Zagrebu.

Kdor želi, zamore se naročiti tudi pri uredništvu „Slovenca.“ Vredn.

Razne reči.

— **Odlikovanje.** Dr. Julij pl. Vest, deželni zdravniški svetnik v pokoju, dobil je red železne krone III. vrste.

— **Imenovanje.** Jožef Artico, kaplan pri sv. Justu v Trstu, postal je katehet na c. kr. gimnaziji v Kopru.

Eksekutivne dražbe.

3. Štupar iz Sadinje vasi, 1. Blatnik iz Zvirč 1. Turk iz Visejca, vsi v Žužemberku. 3. Zupančič v Radolici. 3. Kunstel iz Zagrada v Mokronogu. 2. Lavrič iz Treboj, 1. Brolih z Visokega, oba v Kranji. 2. Trebec z Ostročnega brda v Postojni.

Umri so:

Od 27. do 28. novembra: Adolf Bukovnik, brivčev o. 5 m., za božjastjo. Ana Gorenčan, gostinja iz Šmarije 60 l., vsled krvotoka umrla pred rotovžem. Barba Grosshanpt, pred. mojstra ž. 58 l., za vtriplj. možganov. Alojzija Pajer, sodarj. o. 3/4 l. za davico.

Telegrafične denarne cene 26. novembra.

Papirna renta 61.— — Sreberna renta 62.20 —
Zlata renta 71.55 — 1860letno državno posojilo 112.75
Bankine akcije 793 — Kreditorne akcije 225.— — London 116.60 — Srebro 100 — — Cen. kr. cekini 5.57. — 20-frankov 9.32.

Prisrčno zahvalo

izrekuje vsem deželnim in mestnim gosposkam, kakor tudi vsem znancem in prijateljem, kteri so v tako obilnem številu 27. t. m. našega nepozabljivega očeta gospoda

Antona Jerina

na pokopališče spremili

žalujoča rodbina
Jerinova.

G. PICCOLI,

lekar v Ljubljani, na dunajski cesti „pri angelju“,

priporoča:

1. Tr. Rh. Comp.
sploh imenovana

Franc-ova esenca,

izvrstno pomaga zoper vse notranje bolezni v želodcu, pri telesnih zaprtijah, hemoroidih itd. Ta tinktura se vsakej družini najgorkeje priporoča, ker je že veliko tisoč ljudem k zdravju pripomogla. Steklenica

s podukom o rabi vred velja 10.

2. Dr. Mora-ovo zdravilo zoper mrzlico pomaga pri tej bolezni neizmotljivo, steklenica velja 80 kr.

3. Malinčni sok (Himbeerabguss) iz domačih, gorskih malin, v steklenicah, ki držé 1 kilo — po 80 kr. — Temu, ki več kupi, še ceneje.

4. Anaterinina ustna voda, steklenica velja 60 kr., in zobni prah, škatlica po 40 kr.

5. Prah za pokončanje bolih, ščurkov in drugega mrčesa iz pravih dalmatinskih rož, paket po 10 kr.

6. Homeopatična apoteka, popolnem uredjena po prof. Haager-ju:

1 steklenica jagodic velja 10 kr.

1 steklenica tinkture velja 20 kr.

Vsako naročilo se natanko po naročilu pripravi v zahtevanej stopni močno.

7. Dorsch — ribje olje, se rabi zoper škrofelje, škrofelnačne kostne bolezni, sušico, kašelj itd., steklenica velja 60 kr., z železodijom 1 gl. Gospod G. Piccoli, lekarničar v Ljubljani.

Kašelj in teška sapa sta me budo nadlegovala, zato sem po zdravnikovem nasvetu tri mesece zavžival Vaše Dorschevo ribje olje z železodijom. — Že po zavžitju nekoliko steklenic sem čutil velike olajšanje. — zdaj pa se imam samo izvrstnej zdravilnej moči tega olja zahvaliti, da sem kašelj čisto odpravil, in svoje zdravje zopet zadobil. Zato morem to zdravilo očitno najgorkeje priporočiti.

V Ljubljani, dne 9. septembra 1878.

Janez Kilar, trnovski kaplan.

Pismena naročila z naslovom: **G. Piccoli,** lekarna v Ljubljani, se točno izvršujejo proti poštenemu podvzetju. (8)

Šola za rezlanje lesenih podob

v Gröden na Tirolskem

priporoča se prečastiti duhovščini za izdeljavo plastičnih križevih potov

po Fürichu, ki lepo modelirani v izbukanim delu stanejo:

106 centimetrov visoki in 66 centm. širok
krasno pobarvani 700 gld.

58 centim. visoki in 40 centim. široki pa
300 gld.

Jaslice za cerkve od 40 do 150 gld.

Omenjena šola je v vedni dotiki z veljavnimi umetniki in poznavatelji cerkve in umetnijskih zahtev, ter zamore vsled tega vsa naročila izvršiti natančno po umetnijskih in cerkvenih pravilih.

Spoštovaje

(8)

Ferdinand Demetz,

vođa strokovnjaške šole.

„Pot v večnost“

vernim svoje škofije razložil

dr. J. Zwerger,

knezoškof sekovski,

se imenuje jako koristna in izvrstna pobožna knjiga, ki obsega 142 strani in se dobiva po 36 kr. naravnost po pošti pa po 42 kr. v knjigarni

O. Klerr-ove vdove

(3)

v Ljubljani.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.